

Ord om konstnärlig forskning och möjliggörandet av det som hittills framstått som omöjligt, Skrivna utifrån mitt perspektiv som konstnär, professor i koreografisk komposition och det jag nu också upplever som rektor vid Danshögskolan i Stockholm.

Efva Lilja, september 2007

Det är en ko på isen!

Under lång tid har jag verkat för att genom dansen så och utveckla en förtröstan på det i vår kommunikativa förmåga som är och verkar bortom ordet. Nu ska detta både beskrivas, skrivas och sägas. Varför?

För att du ska komma närmre, för att du ska vilja veta mer, för att synliggöra vad som utvecklas i den konstnärliga processen, för att den metod som utvecklas ur denna ska bli synliggjord och för att den teori som utvecklas i arbetet ska få plats. Som konstnär vet jag att jag bär en kunskap om och i mitt verk. Genom att utveckla mitt arbete också som forskning, går jag själv in i en process som både jag och andra kan lära av. Processen dokumenteras och kan, precis som resultatet, kritiseras och reflekteras av en omvärld.

Hur ska jag kunna säga något specifikt om det jag intuitivt vet? Det gäller att lita till tänkandet. Hela vår "inre värld" möjliggörs av vår förmåga att tänka, fantisera och föreställa oss även det vi aldrig tidigare tänkt, sett eller erfarit. Överenskommet vetande är grunden för våra konventioner. Genom konsten bryter vi upp dem och banar väg för nya. Så måste vi hela tiden vidare.

Medvetandet bygger en mur mellan oss och annat. Tillvarons krav på rationella handlingar och beteenden kräver sin tribut. Det är bara att kämpa på! Vi ser oss omkring och försöker förstå vad som händer, vem andra är, hur andra är... Vi är alla utslängda i ensamhet. Denna ensamhet är vårt hem, en ensamhet som vi gör uthärdlig eller rent av njutbar på skilda sätt. Att finnas till kan vara som en förnimmelse eller ett av medvetandet formulerat problem.

Vår varseblivning av världen och varandra, vår förmåga att bearbeta intryck till handling och utveckling, kräver kreativitet. Kreativitet förutsätter en otillfredsställelse med det som är och en vilja till förändring. Verkligheten ska kritiskt granskas och omskapas, men ifrågasättandet av det som framstår som otillräckligt, måste göras med ett visst mått av självtillit. Kreativiteten dör av bristande tilltro till den egna förmågan. Nyfikenhet, förväntan, känsla och intuition är nödvändiga förutsättningar för överlevnad, liksom för det åtråvärda vi kallar kreativitet. Den individuella förmågan, den enskildes kunskap utvecklas i en tilltro till just detta.

När någon börjar tala om kunskap blir jag därför ofta orolig. Kunskapsbegreppet används ofta som tillhygge för att rättfärdiga både det ena och det andra. Ofta slarvigt uttryckt som något objektivt, som om vederbörande slagit upp ordet i ett uppslagsverk och bredvilligt accepterat dess definition. Det gör inte jag. Jag tvivlar, ifrågasätter och omprövar det ständigt. Ifrågasättandet av det rådande är en förutsättning för utveckling. Kunskap ska prövas, omprövas och tillföras ny näring.

Om du inte redan känner det, vill jag väcka din förväntan på detta "något", din lust och din nyfikenhet på de insikter vi kan erövra genom att forska i vår process. Andra kan forska om den. Förlita dig på vår förmåga! De där 1,2% av vår genmassa som skiljer oss från schimpanser gör skillnad. Vi är vår egen största utmaning. Vad är viktigt? Vi ska omforma verkligheten, uttrycka den, få andra engagerade... Hur vet du vad du vet? Vad betyder det att veta?

Vi är alla på väg. Det här är mitt sätt att delge dig mina tankar.

Nu

I den performativa samtidskonsten, är exekutören oftast både utövaren och representationen/verket. Konstnären är sitt eget instrument. Konstnären representerar också tänkandet, rörelsen och händelsen, som med presentationen ger förgreningar långt ut (eller in) också i helt andra yttringar. Kroppen är viktig som den fysiska representation som saknas i mycket av de uttryck det digitaliserade samhället erbjuder. Kropp och tanke, fysik och intellekt – konstnären är en viktig aktör i ny kunskapsutveckling.

Den nyskapande konsten bryter normaliteten och lyfter fram annars dolda värden. Den nyskapande konsten är inte anpassningsbar eller kontrollerbar. Den bryter mot konvention och tradition för att få oss att ompröva vår idé om oss själva och världen, om det som framstår som normalt eller om det som kallas för gott. I mötet med verket möter vi både oss själva och det omgivande. Våra tankar och upplevelser tar oss vidare mot nya insikter och ställningstaganden inför det pågående. Där finns det meningsskapande. Du medverkar i detta genom ditt deltagande. Du ser, upplever, tolkar, reflekterar, kritiserar... Du rör dig bland minnen och erfarenheter, tar sats och skapar dig nya.

På Danshögskolan arbetar vi med utbildning och forskning i konst. Hos oss bryts tradition och historia mot nyskapande och experiment. Konst, pedagogik och vetenskap möts i nya och gamla teoribildningar. Nya konstnärskap utvecklas som ska förändra vår idé om det vi tror oss veta. Vi befinner oss i rörelse. Samhället definieras idag genom sin gestaltning, genom ”performance”. Vi intresserar oss för aktiva människor som producerar ansvar, kommunikation och delaktighet.

Vad Danshögskolan producerar är möjligheter till ett begripliggörande av skapandets villkor liksom produktion av immateriella värden. Vi ger historia och kulturtradition en plats, men vi har också ”högt i tak” för dem som vill ta avstamp i det vi redan kan och vet och känner för att kasta sig ut i annat. Vi tillhandahåller möjligheter. Vad betyder detta i relation till frågor om samhällsutveckling? Vilken roll vill vi ge konsten idag? I framtiden?

I vår strategiska plan står det bl.a.:

”Världen förändras av nyfikenhet. Det är förväntan och längtan som riktar våra blickar framåt. Förutsättningar för allt konstnärligt arbete och forskning utgår från denna vilja att se förbi det redan kända. Vi ska på alla sätt verka för Danshögskolan som ett öppet och spännande forum för utbildning, konstnärlig och vetenskaplig forskning samt bidra till utveckling och förnyelse av arbetsformer inom dans och nycirkus.”

Högskolan

Vilken roll kan en konstnärlig utbildningsinstitution ha för att synliggöra och motivera konst som konst, konstnären som samarbetspart med konst som mål, konstnärlig forskning parallellt med vetenskaplig forskning och de samhälleliga värden dessa ”upplevelseprodukter”, kunskaper och kompetenser representerar?

En diskussion utifrån frågeställningar som dessa, tydliggör behov av, och motiv för, att komma vidare. Det är dessa behov och motiv som ska forma den organisatoriska/praktiska utvecklingen av utbildningar och forskningsprojekt som i sin tur kommer att påverka och utveckla inte bara den framtida konstnärliga representationen, utan också arbetsmarknad och relationen till det näringsliv och den kulturpolitik som kommer att ge oss nya scenrum, motiverade och kunniga arrangörer, engagerade politiker, publikens stora nyfikenhet, delaktighet och respekt samt en utvecklad arbetsmarknad.

Högskolan ska verka i former som öppnar för nya betraktelsesätt, som ger rum för publikens öga och som ger reella förutsättningar för en kreativ dialog mellan utövaren och den som möter verket. Vi ska skapa möjlighet till fördjupade konstnärliga och pedagogiska processer där tid erbjuds för arbete kring det som ger rum för kvalitativ process och kunskapsbildning. Processer som integrerar ett omvärldsperspektiv och skapar både förståelse och legitimitet för konstens specifika möjligheter.

En annan viktig del av arbetet är att utveckla vår samhälleliga definition av kunskap till att omfatta även den kroppsliga/praktiska erfarenheten som meningsbildande. Detta ger en tillit till en annan form

av vetande och därmed ett utvecklat kunskapsbegrepp.

Som koreograf intresserar det mig hur andra konstnärer fördjupar sin kunskap och utvecklar sin kompetens och sin förmåga att gestalta och kommunicera sin vision. Vad är det vi söker i vår process? Vilka frågeställningar driver? Många framstående konstnärer är bärare av unik kompetens som kommuniceras via verket. Om vägen dit skulle dokumenteras och reflektionen av processen tillhandahållas för andra att följa, kritiskt granska och lära av, så skulle fler lära mer, inspireras och provoceras i eget arbete. Så utvecklas kunskap i konst. En kunskap som bidrar till utveckling av konstnärliga uttryck och som kommer omvärlden till del genom både processen och verket.

Det är viktigt att synliggöra konst som en möjlig väg till den kunskap och de insikter vi annars inte når. Att visa på hur konst verkar, bidrar till att utveckla vår kommunikativa förmåga och det som kan medverka till en fördjupad medvetenhet om kulturens betydelse för ett samhälles utveckling. Att det helt enkelt är både roligt, skrämmande och fullständigt nödvändigt att också konst som konst tar plats i vår vardag och därmed ger röst åt det som annars inte blir sagt.

Att definiera konstnärlig forskning

Konstnärlig forskning är ett utforskande och undersökande med syfte att vinna kunskap för, och förståelse av, det konstnären söker i sin process och att utveckla metodologisk kunskap. "Verket" presenterar resultatet och detta placerar den vunna insikten i ett omvärldssammanhang där andra kan kritisera, använda och förvalta det genom presenterad dokumentation och reflektion av såväl processen som produkten/verket. Detta betyder inte att vi måste läsa "verket" som föreställning/utställning etc. i konventionell bemärkelse. Jag väljer att använda ordet i en vidare betydelse som kan ge rum för den presentationsform konstnären väljer.

Definitioner av vad vi menar med konstnärlig forskning, utvecklas av verksamma konstnärer som intresserar sig för den fördjupade processens metodik, men också av teoretiker som värnar konsten i det vetenskapliga sammanhanget. En sådan person är t.ex. Henk Borgdorff från Amsterdams universitet. Följande definition av konstnärlig forskning kommer från honom och delas av många:

*I forskning **om** konst lämnas verket orört. Verket blir objektet. I forskning **för** konst utvecklas det instrumentella perspektivet, hantverkskunnandet. I forskning **i** konst skiljer inte subjekt från objekt. Konstnären forskar i sin konstnärliga process utifrån frågeställningar relevanta för utvecklingen av verket/konsten/processen.*

Det är utifrån den senare definitionen vi nu arbetar med en utveckling av begreppet konstnärlig forskning. Forskning i konst bedrivs av konstnären och kan delas upp i praktikbaserad forskning, praktikledd forskning och praktiken som forskning.

Konstnärlig forskning är forskning som bedrivs av konstnärer som utifrån beprövad erfarenhet och på konstnärlig grund forskar i sin konst.

Stenig terräng

Vi behöver fler konstnärer som uttrycker sig om, och synliggör sina behov av, forskning i konst. Vi behöver fler konstnärer som uttrycker olika behov, olika arbetsmetoder, olika frågeställningar att omslutas av den fördjupade process vi kallar forskning. Vem är den som bär dessa behov och de kunskaper som krävs för att bedriva kvalitativa konstnärliga forskningsprojekt?

I en diskussion kring den frågan finns det mycket sten att snubbla på. Av tradition är det upphovsmannen/kvinnan som betraktar sig som konstnär, medan interpreten mer sällan gör det. Inom dans och cirkus är det framförallt koreografen som bär den rollen, medan dansaren och cirkusartisten mer sällan gör det. Inom musiken är det oftast tonsättaren, mer sällan musikern osv. Hur kan vi inom högskolan arbeta för att ge våra studenter de redskap som krävs för att kunna välja ett konstnärligt

arbetsätt och konstnärskapet som identitet? Hur kan vi göra det utan att bidra till att hierarkiskt rangordna yrkesval som dansare, pedagog, lärare, terapeut, artist eller koreograf? Hur kan vi skapa möjligheter som möjliggör en utvecklad metodologi i det valda arbetsområdet?

Vi ska verka för att ge röst åt, och skapa rum för, de verksamma konstnärer som söker efter de möjligheter konstnärlig forskning erbjuder. Vi ska göra detta som ett kompletterande fält till de möjligheter som redan idag erbjuds konstnärer att verka inom våra universitet, där konstnärlig forskning bedrivs ur en annan definitionsgrund och då oftast som forskning om och för konst.

Som konstnärlig högskola har vi ett särskilt ansvar att skapa rum för konstnärers forskning i konst.

Vad legitimerar forskning i konst?

När Vetenskapsrådet utvärderar sin satsning på konstnärlig forskning 2001-2005 får vi läsa att projekten *"karaktäriserats av relativt experimentella och ostrukturerade former"* och *"bitvis magra och splittrade resultat"* (sid.8-9). Genomgående får projekten negativ kritik, samtidigt som utvärderarna konstaterar att det finns *"markanta insikter och påtaglig potential"* (sid.8). I regeringens forsknings proposition från år 2000, säger man att: *"Genom samspelet mellan konst och vetenskap kan nya okonventionella metoder utvecklas för att nå ny kunskap inom alla vetenskapliga områden"*.

Många universitet söker hungrigt efter konstnärer som vill arbeta i tvärvetenskapliga projekt, doktorander till forskarskolor eller som medarbetare i referensgrupper och andra sammanhang. De söker vår medverkan därför att våra metoder skiljer sig, vårt sätt att tackla problem skiljer sig, vårt sätt att betrakta vardagen, verkligheten, livet... skiljer sig. Vi anses vara goda inspiratörer, starka kreatörer, spännande medarbetare osv. Detta är roligt och härligt för de konstnärer vars arbete ryms inom, passar i och utvecklas av dessa sammanhang. Men vi är inte där primärt för konsten utan för vad vi kan tillföra det vetenskapliga området. Man måste skilja på när konst i första hand blir ett redskap (används instrumentellt) eller ett arbete som har konst som mål.

Så länge konsten inte har sitt eget kunskapsområde och egen examinationsrätt, är samverkan med vetenskapssamhället en möjlighet för att komma åt resurser, miljö och sammanhang för forskningen. Alltför ofta upplever jag dock att projekt "anpassas" för att fungera i ett konstruerat sammanhang. Ansökningar skrivs så som man tror att de måste skrivas och partner väljs utifrån vad som måste väljas. Kanske är det en av förklaringarna till att många av Vetenskapsrådets projekt får kritik för att de inte följt den ursprungliga projektbeskrivningen, inte dokumenterat eller återspeglat uppställda frågeställningar på angivet sätt?

I utvärderingen jag inledningsvis citerat står det: *"Det kan inte uteslutas att metodutvecklingen skulle ha nått helt andra och mer konstruktiva nivåer om villkoren i form av ett samarbete mellan en konstnärlig högskola och ett universitet strukits, alltså att den kunnat försiggå helt och hållet inom en konstnärlig institution och utifrån konstformens egna premisser. I många kollegier har villkoret om ett samarbete upplevts som en form av tvångsäktenskap eller "förmyndarskap". När det fungerat som bäst praktiskt har det nog skett i en harmonisk rollfördelning mellan "beställare" och "konsulter", där de senares input varit mer begränsad och haft karaktären av alibi eller bollplank" (sid.106)."*

Situationen för konstnärlig forskning i Sverige är splittrad samt otillräckligt formulerad och diskuterad. På nationell nivå finns ingen instans som samlar den konstnärliga forskningen för att diskutera och formulera förutsättningar och omständigheter, för att leda debatt och utveckling på hög nivå av vad konstnärlig forskning kan vara, vilka metodproblem som uppstår, hur den länkar till professionerna, vad som skiljer den från det övriga forskarsamhället och dess diskussion osv.

Vetenskapsrådet, VR, som hittills ansetts vara den samlande instansen, har klart markerat att det inte är villigt att ta den positionen. I mars 2007 genomförde VR:s Ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap drastiska förändringar gällande Konstnärlig forskning och utvecklingsarbete, KFoU:s, framtida villkor. KFoU inordnas nu hos VR under Ämnesrådet för humaniora och samhällsvetenskap och den särskilda arbetsgrupp för KFoU som verkat 2001-06 är avskaffad och

ersätts av en beredningsgrupp. KFoU får från och med i år konkurrera med övriga discipliner inom ämnesrådet efter kriterier som bestäms av dem. Detta innebär kraftigt inskränkta möjligheter för konstområdet.

Hur ska vi ta den konstnärliga forskningen vidare? Hur ska vi beskriva, skriva och säga det vi vill ha sagt om det vi annars gör? För de konstnärer som inte vill verka inom ett vetenskapsområde, för dem som inte vill fördjupa sig i vetenskapliga metoder eller tvärvetenskapliga samarbetsprojekt, för dem finns idag inga möjligheter till konstnärlig forskarutbildning eller forskning i sin konst.

Att hävda forskning som en nödvändighet i utvecklingen av konst som konst, kräver att vi kan uttrycka vad forskning är till skillnad från den utforskande process de flesta konstnärer använder sig av i sitt arbete. Vad skiljer vanlig konstnärlig produktion från forskning? Var uppstår behovet? Varför ska vi använda ordet forskning?

Det är viktigt att värna olika arbetsformer, organisatoriska lösningar och olika huvudmannaskap för forskning. I Sverige är det framförallt universiteten i Göteborg, Lund och Umeå som bedriver konstnärlig forskning utifrån sina definitioner och den akademiska kontexten. De konstnärliga högskolorna på dessa orter är lokaliserade under konstnärliga fakulteter vid universiteten. De konstnärliga högskolorna i Stockholm är fristående högskolor. Som sådana har vi en unik möjlighet att utveckla ett nytt rum för konstnärlig forskarskola och konstnärlig forskning. Vi kan skapa ett kompletterande rum, som fokuserar på avancerade konstnärskap och de frågor som är angelägna för konstnärer att beforska.

Den konstnärliga forskningen bör idag sträva efter en bred definition, som inte utesluter utan snarare innefattar, men där konstnärlig kvalitet väger tyngre än traditionell akademisk vetenskaplig kvalitet, som inte tar stöd av, söker legitimitet genom, eller jämför sig med den redan etablerade vetenskapliga forskningen. Då gäller det för oss att uttrycka vad vi menar med kvalitet.

Inhägnad mark

Vetenskapssamhället mäter kvalitet genom flera parametrar som t.ex. andelen extern finansiering och personal (antal disputerade lärare, professorer) m.m. men framförallt genom antal publicerade artiklar i ”rankade” vetenskapliga tidskrifter. Forskningsresultat tillgängliggörs främst genom publicering.

I den samtidskonst som vårt utbildningsområde omfattar kan andelen extern finansiering, konstnärligt meriterad personal/konstnärliga professorer vara relevanta kvalitetskriterier men det krävs andra mätinstrument för den offentliga presentationen. Inom konsten kan inte en teoretisk representation utgöra den kvalitativa värderingen. Istället skulle man kunna använda viktiga internationella konstfora av skilda slag beroende på vilket område och ”ämne” som forskningen representerar. Olika konstnärliga genrer har olika fora för sin representation och olika möjligheter för presentation.

Den konstnärliga forskningen ska redovisas arteget, men öppenheten för vad som är en relevant presentation måste baseras på projektets idé, syfte, process och produkt. Det betyder att det inte primärt är föreställning som produkt som åsyftas, utan att redovisningen ska kunna tas emot som dokumentation, reflektion och resultat av forskningen i den gestaltning som konstnären väljer.

Inom Danshögskolans område dans och nycirkus skulle t.ex. Dansbiennalen kunna utvecklas till att också omfatta en del för presentationer, seminarier och workshops mellan konstnärer som forskar i sin konst och som intresserar sig för att ta del av andras metoder och konstnärlig forsknings projekt. Biennalen skulle också kunna hålla presentationer av konstnärliga forskningsprojekt offentliga. Danshögskolans Close Encounters skulle kunna vara ett annat forum för internationellt utbyte. I Frankrike skulle CCN Montpellier Languedoc-Roussillon eller PAF i Riemms kunna utgöra sådana plattformar, i England The Place Choreodrome och ResCen vid Middlesex University i London.

Kor på bete lever gott

I våra nordiska länder har vi olika traditioner och system för högre konstnärlig utbildning, forskarskola och forskning. Sedan jag blev professor vid Danshögskolan och senare också rektor, har jag fått möjlighet att fördjupa mig i detta. Dels inom min egen högskola, dels under tre år (2003-2006) som supervisor i det norska The Programme for Research Fellowships in the Arts (www.kunststipendiat.no) som är ett nationellt program, dels genom det finska projektet Challenge the Notion of Knowledge (2006), Departement of Dance at the Theatre Academy in Helsinki där jag fungerat som någon slags "inspiratör" och reflektör. Jag har också medverkat i ett konstnärligt forskningsprojekt i London: Holds No memory (Choreodrome, The Place 2005-2006) samt bedrivit egen forskning.

Det norska programmet utvecklas för konstnärers fördjupade process, reflektion och medvetandegörande av nya insikter utifrån konstnärlig metod och praxis. Det konstnärliga verket är i fokus. I Finland tillämpas en blandform där en del av projekten redovisas konstnärligt, en del teoretiskt med en fördelning i olika omfattning beroende av huvudman. I Sverige är vi i ett läge där vi har en unik chans att utveckla en modell för forskarskola och för konstnärlig forskning som kan tillvarata det bästa ur tidigare erfarenheter, både nationellt och internationellt. Vad är bäst? För vem? För vad?

I Svenska högskoleverkets rapport 2007:31 R (sid 35-37) föreslås en sammanslagning av de konstnärliga högskolorna i Stockholm mot bakgrund av en argumentation som utgår från att den organisatoriska modell som tillämpas vid universiteten i Lund och Göteborg, skulle vara lyckad i förhållande till forskarutbildning. I argumentationen finns enbart organisatoriska argument och ingenting som relaterar målet och den konstnärliga kvalitén. Jag menar att vi, konstnärliga högskolorna i Stockholm, genom att behålla vår självständighet värnar utbildningskvalitet och får bästa möjliga förutsättningar att samverka där så är motiverat, t.ex. genom KU samverkan och i gemensam forskarskola. Genom en konstnärlig forskarskola skulle vi gemensamt kunna utveckla kvalitetskriterier som utvecklar nivån på såväl examensprojekt som på konstnärlig forskning. Detta förutsätter examinationsrätt och en finansiering med tilldelning på konstnärlig grund.

Att lämna begreppet konstnärligt utvecklingsarbete att användas just för utvecklingsarbeten och hävda rätten att använda forskning för den process i konst som jämföras med den vetenskapliga forskarens process, är både viktigt och legitimt. Dels för att det kan ge en omvärldsförståelse för vad vi menar, dels för att höja statusen och jämställa konst med vetenskap utifrån gemensamma behov av kunskapsutveckling.

Ur Vetenskapsrådets utvärdering: *"Men sist och slutligen handlar det också om en respekt för konstområdena och att det är nödvändigt att de integreras och jämföras med andra vetenskapsområden i utvecklingen av dagens kunskapssamhälle"* (sid.117).

Vad är kunskap? Vad bildar mening? Vad betyder alla ord?

Många av filosofins frågor är bärande i konsten. Om filosofin bearbetar detta teoretiskt så gör konsten det i praktik. Ur denna praktik utvecklas också en teoribildning. Många konstnärer söker ordet för att begripliggöra sin konst, både för sig själva och för en omvärld. Konsten är liksom filosofin ett sätt att förstå livet.

För mig är det så att jag genom dansen kan göra mig en bild av det jag vill att livet ska vara, av det jag menar att det är eller av det andra påstår det vara. Konsten som ett begripliggörande av tillvaron och ett intensifierat levande. Konst är som begrepp utan genre. Det är mitt val om jag vill definiera någon särskild inriktning som t.ex. när jag väljer att verka inom dansen. Dansen är för mig det närmaste klarhet jag kan komma.

Kunskap i konst är för mig dels det jag som konstnär måste veta för att kunna göra det jag vill åstadkomma, uttrycka min idé och kommunicera denna med en omvärld. Men det är också det jag får

av själva konstupplevelsen, en utvecklad kommunikativ förmåga, information om världen ur ett annat perspektiv än det vardagliga, en medvetandegjord reflektion och ett synliggörande av betydelsen i den subjektiva upplevelsen/tolkningen.

Ord läses i subjektiv tolkning liksom andra uttryck i vårt kommunikativa register. Meningen konstrueras av sammanhanget, ordet komponeras/koreograferas och erbjuds mottagaren att avnjuta, provoceras, äcklas av eller helt enkelt förföras. Tillvaron designas - och så är vi tillbaka i mitt inledande "statement" om samhällets definition via det performativa i vilket vi alla är delaktiga. Ingen kommer att erbjuda en slutgiltig tolkning. Du tar själv ställning genom din medverkan.

Hur skulle det kunna se ut?

Vad säger du om den här verklighetsbeskrivningen: I nästa forskningsproposition tillskrivs konsten ett eget kunskapsområde och den konstnärliga forskningen får ett eget fördelningsorgan för forskningsmedel (utanför Vetenskapsrådet). Ett samarbetsorgan för gemensam forskarskola i konst etableras för de konstnärliga högskolorna i Stockholm. De konstnärliga högskolorna får egen examinationsrätt och en egen examen med titulatur motsvarande doktorsgrad i konst.

Professionella konstnärers medverkan i högskolornas verksamheter intensifieras och studenternas medvetande om de olika konstnärliga uttrycken i såväl traditionell som samtidskonst intensifieras. Högskolan blir synliggjord som en resurs för konstnärer med ett intresse i fördjupad process och kunskapsbildning. Tvärkonstnärliga projekt utvecklas och samverkan med andra vetenskapsområden stärks genom att konsten får en egen plattform – ett fotfäste för det avstamp som krävs för ytterligare risktagande.

Framstående konstnärskap erbjuds gästprofessorer, professorer och forskningsresurser. Forskningsprojekt bedrivs under högskolans tak, dokumentation och reflektion kommer både utbildningarna och professionen till del. Konstnärliga verk/presentationer som resultat av forskningsprocesser samproduceras med ledande nationella och internationella konst/scen/festival organisationer/institutioner/nätverk. SVT och andra TV kanaler/bolag gör regelbundet dokumentärfilm och dans/cirkus/konstfilm utifrån forskningsprojekt i samproduktion med internationella bolag. Resultatet av den konstnärliga forskningen kommer genom detta både utbildningsinstitutionerna och det omgivande samhället till del.

Danshögskolan producerar regelbundet rapporter om både konstnärliga och vetenskapliga forskningsprojekt inom våra utbildningsområden. Dessa produceras på både svenska och engelska för internationell spridning. Tillsammans med de övriga konsthögskolorna i Stockholm produceras också gemensamma publikationer och bokverk. Dessa stimulerar, provocerar och bidrar till att intensifiera diskussion och debatt. Gemensam databas för konstnärlig forskning upprättas för att hålla dokumentation tillgänglig.

Varje termin hålls seminarier inom Danshögskolan kring pågående projekt och vartannat år håller den gemensamma forskarskolan i ett internationellt "Gathering" kring aktuella frågor på området. Föreställningar och processuella events presenteras på scener, festivaler och konstföra. Konsthögskolorna i Stockholms KU-nämnder samarbetar i olika utvecklingsstrategiska projekt och gör regelbundet gemensamma evenemang öppna för både studenter, personal, professionerna och det omgivande samhället. Seminarieverksamhet särskilt riktad till media arrangeras och bidrar till en kompetensutveckling bland kritiker och andra journalister som skriver allt mer artiklar (inte bara recensioner) om konstnärliga uttryck i både dagspress och fackpress nationellt och internationellt.

Konsten blir synliggjord i den offentliga debatten och kulturpolitiken utvecklar en aktiv konstpolitik. Vetenskapsrådet får en respekt för och förståelse av, den kunskap som utvecklas inom konsten. Konsten beforskas alltmer aktivt av olika vetenskapsområden och allt fler kvalitativt starka samarbetsprojekt utvecklas mellan konst och vetenskap.

Kunskapen om det att vara människa vidgas, balansen mellan det rationella och det irrationella stärks

och vi får helt enkelt ett bättre samhälle att leva i.

Låter det bra? Det krävs en massa funderande kring vad som egentligen är bästa formerna för det som vi vill se förverkligat. Dina tankar behöver ”krocka” med mina... Våra erfarenheter mot andras. Jag ger dig här bara en del av det som rör sig i mina bilder. Något jag är övertygad om är att det behövs fler konstnärer som är aktiva i frågan om hur förutsättningar för den konstnärliga forskningen ska kunna utvecklas. Om inte vi driver fråga, kommer akademien att göra det och då förlorar vi det fokus som genuint skulle kunna placera de konstnärliga frågeställningarna och konstnärlig process i centrum.

Hur ska det gå till?

Inom Danshögskolan arbetar vi med att utveckla vår argumentation. Vi utvecklar kvalitetskriterier och stärker forskningsanknytningen även i grundutbildningarna. Dessutom utvecklar vi nya forsknings- och utbildningsstrategier, fördjupar engagemanget i KU nämndens arbete och synliggör både utvecklingsprojekt och forskning i skolans olika verksamheter. För detta behövs mer resurser. Alla pengar vi inte har ska vi hitta någonstans.

Samtidigt som vi skapar en stark och långsiktig planering av den konstnärliga forskningen, utvecklar vi samarbeten med andra vetenskapsområden både genom vårt gemensamma forskningscentrum med KTH och med andra universitet och högskolor. Allt arbete inom högskolan vilar på beprövad erfarenhet och konstnärlig eller vetenskaplig grund.

Det som kallas kvalitetssäkring ser annorlunda ut inom konst än inom vetenskap. Eftersom vi inte kan räkna antalet publiceringar i vetenskapliga tidskrifter, får vi istället räkna t.ex. föreställningarnas/events/filmer eller annan konstnärlig representations ”spelbarhet” i viktiga internationella fora. Därför intensifierar vi vårt internationaliseringsarbete och stimulerar våra medarbetare till deltagande i internationella konferenser, utbildningsfora och festivaler. Samproducenter blir en del av vår externa finansiering istället för vetenskapsrådets stiftelser, fonder och traditionell näringslivssponsoring. Därför omdefinierar vi näringslivsbegreppet till att omfatta även vårt näringsliv, dvs. våra producerande och distribuerande marknadsaktörer och söker där starka medfinansierare.

Vi samarbetar också med andra konstnärliga högskolor och universitet, nationellt och internationellt. Vi arbetar nu med att tydliggöra en utvecklingsstrategi för detta. Olika behov ska synliggöras och olika idéer ställas mot varandra. För att komma överens måste vi hitta fram till en gemensam idé om vad vårt arbete ska syfta till – och så är vi tillbaka till den där frågan om vad som bildar mening. Det är här vi kan se kon på isen. Vi måste använda all vår skicklighet, kunskap och vilja för att lösa våra gemensamma problem. Vi ska bygga en hel gård till den där kon – inte bara en spilta!

Efva Lilja

De utvärderingar jag citerar:

Vetenskapsrådets utvärdering av anslag till konstnärlig forskning och utveckling 2001-2005:
Kontext – Kvalitet – Kontinuitet, Vetenskapsrådet 2007

Rapport 2007:31 R, Hur har det gått? En slutrapport om Högskoleverkets kvalitetsgranskningar åren 2001-2006

Jag citerar också mig själv:

på några ställen genom att använda formuleringar från en artikel i en kommande antologi om kunskapssyn som Lärarförbundet ger ut hösten 2007, samt en artikel jag kallar: Till dig utan namn – till dig jag inte känner men gärna vill möta, som ges ut av Studentlitteratur hösten 2007.

För den som vill läsa mer om konstnärlig forskning kan jag rekommendera olika artiklar och böcker jag läst:

Konstnärlig forskning under lupp, Vetenskapsrådets årsbok KFoU 2007

Navigating the Unknown, Rescen Middlesex University Press 2006

The Debate on Research in the Arts, Henk Borgdorff Amsterdam School of the Arts, lecture 2005 eller som publikation Konsthögskolan i Bergen 2006

The Conflict of the Faculties, Henk Borgdorff Amsterdam School of the Arts, Boekman journal 58/59 2004

Artistic Research – theories, methods and practices, Mika Hannula, Juha Suoranta, Tere Vadén, Göteborgs Universitet 2005

”Handslag, famntag, klapp eller kyss”, om konstnärlig forskarutbildning i Sverige. Henrik Karlsson, SiSTER förlag 2002

Forskning Reflektion Utveckling, Högskolans konstnärliga institutioner och vägval inför framtiden. Rapport från Vetenskapsrådet 2004. Redaktör Henrik Karlsson

Konst Kunskap Insikt, texter om forskning och utvecklingsarbete på det konstnärliga området. Vetenskapsrådets Årsbok 2004 för Konstnärligt FoU. Redaktör Torbjörn Lind och Jesper Wadensjö.

Metod och Praktik, texter om forskning och utvecklingsarbete inom det konstnärliga området. Vetenskapsrådets årsbok 2005, redaktör Torbjörn Lind

Dokumentation, Kollegiet Konst och nya media, Kungliga Konsthögskolan 2002

Konsthögskolan i Oslo, Årsbok 2004

Mänskliga förutsättningar för ett gott samhälle - forskning inom humaniora och samhällsvetenskap, Vetenskapsrådet 2004

Mellan konst och vetande, red. Bengt Molander, Daidalos 1995

Konstnärlig kunskapsbildning, rapport från två konferenser i Göteborg och Malmö 2001

Another Way of Knowing, Søren Kjølrup, Konsthögskolan i Bergen 2006

Lighting from the Side, Aslaug Nyrnes, Konsthögskolan i Bergen 2006

Re. Searching, Lisbeth Elkjær, Nordscen 2006

Och ett par av mina egna texter, t.ex:

Movement as the Memory of the Body, Efva Lilja, Danshögskolans rapportserie 2006

Danskonst i nöd och lust, Efva Lilja, E.L.D. 2004

Among the Restless and Uneasy, Efva Lilja, Close Encounters Danshögskolan 2007